

Максимюк М. М.
аспірант кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

В ринкових умовах господарювання забезпечення економічної безпеки підприємства стає однією з найбільш актуальних та важливих напрямків його фінансово-господарської, організаційної та управлінської діяльності менеджменту підприємства, адже має пряий вплив на результати його діяльності.

Економічну безпеку підприємства в переважній більшості випадків трактують як стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізаційних чинників [1]. Такі загрози прийнято класифікувати за низкою характеристик. Наприклад, за відношенням до підприємства вони поділяються на:

- внутрішні (навмисні і ненавмисні дії чи бездіяльність співробітників підприємства, що суперечать інтересам його діяльності);
- зовнішні (протиправна та неконкурентна діяльність конкурентів, кримінальних структур, фірм і фізичних осіб, а також суб'єктів що займаються промисловим шпигунством або шахрайством та ін.).

Відповідно, система забезпечення економічної безпеки підприємства повинна бути системною та враховувати особливості різного роду загроз, при цьому відповідаючи вимогам щодо власної ефективності, доцільності та економічності. Кількісний і якісний аналіз таких загроз вимагає комплексного і системного підходу до організації ефективної системи попередження та реагування на них.

Формування та діяльність системи економічної безпеки суб'єкта господарювання може здійснюватись на основі базових орієнтирів для впровадження відповідних заходів з організації відповідної системи захисту та реагування. Такі вимоги можна сформулювати у принципи економічної безпеки підприємства. Основні такі принципи, засади і положення включають: принцип законності; дотримання прав і свобод громадян; централізованого керівництва; компетентності; конфіденційності; комплексного застосування ресурсів та коштів; самостійності і відповідальності за забезпечення економічної безпеки підприємства; передової матеріально-технічної оснащеності; своєчасності; корпоративної етики; безперервності; координації та взаємодії з органами влади та керівництва; удосконалювання тощо [2].

Визначаючи перелік потенційних загроз економічній безпеці організації, можна підсумувати, що захисту підлягають всі види доступних для підприємства ресурсів – таких що вже залучаються для досягнення мети організації та потенційних, що є резервами зростання. Виділяють такі основні напрями забезпечення економічної безпеки: фізичну безпеку; інформаційну безпеку; юридичну безпеку; безпеку персоналу [3].

Систему економічної безпеки підприємства можна визначити як взаємозв'язану сукупність спеціальних структур, засобів, методів і заходів, які забезпечують безпеку

бізнесу від загроз економічного характеру. У цьому контексті систему можна охарактеризувати комплексом управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних, судово-правових та інших заходів із захисту бізнесу від незаконних посягань, мінімізації або уникнення матеріальних та інших втрат [4].

Результатом реагування та попередження виникнення загроз економічній безпеці є ряд заходів, які можна згрупувати таким чином:

1. Нормативно-правові – спрямовані на відповідність законодавчим актам, що приймаються у галузі діяльності та сфері економічної безпеки зокрема; активне застосування усіх законів та підзаконних актів у боротьбі за інтереси діяльності підприємства.

2. Фінансово-економічні – спрямовані на забезпечення економічної ефективності господарської діяльності підприємства, його фінансової стабільності та фінансової незалежності; формування високої конкурентоспроможності продукції, товарів чи послуг за рахунок ефективності фінансової діяльності.

3. Кадрові – управління кадровими ризиками - спрямовані на подолання ризиків, пов'язаних з розголошенням комерційної таємниці, недостатнім професійним або освітньо-кваліфікаційним рівнем працівників, помилками та грубими зловживаннями персоналу, неповного використання трудових ресурсів підприємства.

4. Виробничо-технологічні – мають на меті досягнення максимально можливого рівня освоєння виробничих потужностей, застосування інновацій, попередження надмірного морального та фізичного спрацювання основних фондів підприємства.

5. Інформаційно-аналітичні – спрямовані на прийняття ефективних та обґрунтованих управлінських рішень - формування стратегії і тактики діяльності та розвитку підприємства і подальше прийняття рішень у відповідності до зазначених цілей.

Отже, економічну безпеку підприємства потрібно розглядати не тільки як стан захищеності підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, але і як комплексний механізм їх попередження та подолання, що має свої принципи, визначену структуру та форми і напрями реагування.

Література:

1. Лянной Г. Система экономической безопасности предприятия / Г. Лянной // BOS – журнал о личной и коммерческой безопасности. – 2006. – № 7. – С. 16-9.
2. Міщенко О. М. Принципи забезпечення належної економічної безпеки підприємства / О. М. Міщенко. – [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/8579/1/585.doc>
3. Міщенко С. П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці / С. П. Міщенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – [Електронне джерело] – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2011_2_190_195.pdf
4. Коробчинський О. Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства / О. Л. Коробчинський // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4. – С. 41 - 45.